

บทคัดย่อ

ปัจจุบันรูปแบบการค้าโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากมูลค่าการเติบโตของการค้าของโลกที่ลดลง เกิดการเพิ่มบทบาทของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยตนเอง ทำให้ประเทศกำลังพัฒนามีบทบาทสำคัญในการลงทุนของโลกเพิ่มขึ้น สัดส่วนของประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง ทั้งในด้านการจ้างงาน ผลผลิต อุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำที่เกี่ยวข้อง ความต้องการทักษะแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการออกนโยบายเพื่อช่วยให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้น

คำถามหลักของงานวิจัยนี้คือ การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ จะส่งผลกระทบต่อดุลยภาพทั่วไปของเศรษฐกิจอย่างไร ภาคธุรกิจสาขาย่อยใดจะได้หรือเสียประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจนี้ และภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยจะต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างไร โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาผลกระทบทั้งในแง่ของต้นทุนภาคขนส่ง ความต้องการทักษะแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการปรับตัวของผู้ประกอบการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ สำหรับรับมือการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นของประเทศไทย

งานวิจัยนี้ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการค้าและการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศต่อดุลยภาพทั่วไปของเศรษฐกิจโลก โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไปเชิงพลวัตแบบลำดับขั้น (Recursive Dynamic Computable General Equilibrium Approach) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม General Algebraic Modeling System (GAMS) และใช้ฐานข้อมูลของ Global Trade Analysis Project (GTAP) เวอร์ชัน 9 ซึ่งอธิบายรูปแบบการค้าแบบทวิภาคี การผลิต การบริโภคขั้นสุดท้าย การบริโภคขั้นกลางของสินค้าและบริการ โดยรวบรวมจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกทั้งหมด 140 ประเทศ และครอบคลุมสินค้าและบริการทั้งหมด 57 ประเภท และใช้ปี 2011 เป็นปีฐาน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก หน่วยงานภาครัฐ 8 หน่วยงาน และภาคเอกชน 4 หน่วยงาน โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็นสำคัญ คือ ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การเปิดเสรีด้านการค้า และการเปิดเสรีด้านการลงทุน จากนั้นจึงนำผลการสัมภาษณ์ได้มาวิเคราะห์สภาพทางการตลาดและประเมินประสิทธิภาพองค์กร และนำประเด็นที่น่าสนใจมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลองเพื่อหาผลกระทบในเชิงปริมาณผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนของประเทศไทยต่อไป

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์จำลอง การเปิดเสรีด้านการค้า (Free Trade Agreement) พบว่า การดำเนินนโยบายลดอัตราภาษีนำเข้า (Tariff) ภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่ม

ASEAN+6 จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ จะได้รับประโยชน์จากปริมาณการนำเข้าและส่งออกที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดถึงความต้องการแรงงานในสาขาการขนส่งต่าง ๆ พบว่า ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเตรียมพร้อมโดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกลุ่มแรงงานมีฝีมือ ซึ่งการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณา ผู้ประกอบการไทยอาจเสียเปรียบทางด้านเทคโนโลยี บริษัทที่มีขนาดเล็กอาจไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทขนส่งต่างชาติได้ หรือแม้แต่กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ เช่น พนักงานขับรถบรรทุก ก็มีแนวโน้มขาดแคลนเช่นกัน เนื่องจากมีค่าแรงไม่มากและสวัสดิการน้อย ทำให้แรงงานในประเทศเลือกประกอบอาชีพอื่น ประกอบกับกฎหมายที่ยังไม่อนุญาตให้แรงงานต่างชาติประกอบวิชาชีพนี้ ทำให้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานพนักงานขับรถบรรทุกยิ่งมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเกิดข้อตกลงการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เพิ่งมีผลบังคับใช้ จะทำให้ปริมาณผู้ประกอบการขนส่งเพิ่มขึ้น ซึ่งแปรผันตามปริมาณการขนส่งที่เพิ่มขึ้น แต่อาจทำให้ธุรกิจประเภทตัวแทนของผู้นำเข้าและผู้ส่งออกมีกำไรที่ลดลง เนื่องจากการเกิดข้อตกลงทำให้ขั้นตอนการดำเนินงานในการนำเข้าและส่งออกมีความซับซ้อนลดลงด้วย